

Kaj zahtevajo dobri odnosi in mirno sožitje

Jugoslovanski predsednik Tito je v nedavnem intervjuju časnikarki zagrebškega »Vjesnika«, ki ga je objavila tudi razširjena italijanska revija »Epoca«, med drugim obravnaval sedanje odnose med Italijo in Jugoslavijo. Predvsem je skušal pojasniti nekatera svoja prejšnja izvajanja, ki so zadevala tiste italijanske iredentistične kroge, katerih delovanje ima za cilj vrnitev določenih jugoslovanskih ozemelj Italiji. O tem delovanju je Tito dejal, da škoduje italijansko - jugoslovanskim odnosom. Pristavil je tudi, da s svojimi besedami nikakor ni hotel poslabšati odnosov med obema državama, temveč je le želel pospešiti rešitev določenih odprtih vprašanj. Rekel je še, da je treba vsekakor preprečiti »divjanje posameznih fašistov in iredentistov«. Izrazil je dalje prepričanje, da bi Italija gotovo ne bila voljna žrtvovati sedanjih dobrih odnosov z Jugoslavijo v korist nekaterih skupin iredentistov, ki nameravajo podkupiti ljudi na jugoslovanskem ozemlju s pomočjo starostnih pokojnin. Nekaj takih primerov je baje bilo v Bujsčini. Jugoslavija pa ne bo dovolila, da bi ji bil odvzet del svojega ozemlja, ki ji pripada tudi po mednarodnih dogovorih. Na koncu je jugoslovanski predsednik še poudaril, da Jugoslavija ne zahteva nič drugega kot spoštovanje podpisanih sporazumov.

Tito je prav gotovo imel v mislih dokončno in formalno ureditev problema italijansko-jugoslovanske državne meje na področju nekdanjega Svobodnega tržaškega ozemlja, za kar se v zadnjem času zavzemajo tudi široki italijanski politični krogi, kot je med drugim razvidno iz pisanja milanskega dnevnika »Corriere della Sera«. Proti temu je danes le še peščica istrskih prebežnikov, ki živijo v Trstu, z Bartolijem in Sardos-Albertinijem na čelu. Samo ta dva možakarja namreč še vedno vztrajata na naravnost smešnem in neumnem stališču o neki baje nepretrgani italijanski suverenosti nad bivšo cono B.

V našem listu smo že večkrat poudarili, da delovanje omenjene peščice ljudi ne škoduje samo dobrim sosedskim odnosom med obema državama, temveč da je tudi hud kamen spoteke za mirno sožitje med Italijani in Slovenci na Tržaškem in drugod v državi. Zaradi tega moramo vsekakor odločno grajati zadržanje italijanske vlade, ki se ni doslej še nikdar odločno postavila po robu vsemu temu škodljivemu delovanju, saj je jasno, da je njeno omahovanje tem zasebnim krogom le v potuho. Demokratične Slovence in še posebej tiste, ki se prištevajo h krščanskemu, oziroma katoliškemu svetovnemu naziranju, vrh tega hudo moti, da sta na čelu te aktivnosti človeka, ki sta svoj čas zavzemala vodilna mesta v italijanskih tržaških ka-

Obsodba krivic samo na daljavo?

Dne 26. februarja 1943 je padel pri Idriji slovenski junak Janko Premrl - Vojko, eden prvih organizatorjev medvojnega oboroženega odpora na Primorskem in njegov prvi poveljnik. Kot tak je kmalu postal naravnost legendarna osebnost in je danes še bolj. Na žalost okoliščine njegove smrti še vedno niso popolnoma razjasnjene, kot je razvidno tudi iz objavljenih spominov nanj, ki jih je napisala njegova sestra Rada. (Upati je, da bodo izšli čimprej tudi v knjigi).

Boj Janka Premrla (ki je bil po vojni tudi uradno proglašen za ljudskega heroja) in njegove čete bi zaslužil tudi posebno monografijo, kot prispevek k zgodovini osvobodilnega boja primorskega ljudstva in vsega slovenskega naroda.

Tridesetletnice njegove smrti so se spomnile med drugimi osnovna šola in razne krajevne organizacije v Črnem vrhu in priredile njemu na čast spominsko slovesnost. Po slovesnosti so odprli v tamkašnji šoli, ki so jo zdaj poimenovali po Vojku, razstavo o njem. Kot znano, je nosila ime Janka Vojka tudi ena od primorskih brigad. Bil je v resnici svetel simbol slovenske revolucionarnosti, protifašističnega odpora in boja vse primorske mladine in bo ostal zgled poguma in odločnosti v

boju za narodne in socialne ideale vsej slovenski mladini vseh časov.

Drugi svetli simbol in zgled zavednosti in ljubezni primorske mladine do domače zemlje, svobode in slovenstva je pesnik Stanko Vuk, ki je padel pod streli zahrbtnih sovražnikov dobro leto pozneje. Dne 10. t.m. bo poteklo 29 let od njegove smrti in smrti njegove žene Danice roj. Tomažič, ki je padla skupaj z njim.

Čim več časa mineva od Vojkove in Stankove ter Daničine smrti in čim bolj pljuska v naše življenje gnusni val pojavov potrošniške mentalitete z njeno miselno lenobo, lagodnostjo, konformizmom in brezbriznostjo za vse krivice, ki bi morale preteči našo vest in izzvati protest in odpor, tem večkrat se moramo vsaj tisti, ki se ne mislimo vdati v to zamočvirjenost idej in življenja, spomniti na moč idealov in na čisto življenje teh treh, na njihov velikodušni značaj in na njihov pogum v boju z zlom, ki si sicer prevzema različne oblike in obraze, a je v bistvu vedno isto. Kakor se niso oni zadovoljili s tem, da bi samo od daleč, iz varnega zatišja, obsojali zlo — nasilje, izkoriščanje in zatiranje vsega, kar se ni moglo in hotelo prilagoditi enotnemu miselnemu kalupu, tako se tudi mi, in predvsem današnja mladina, ne bi smeli vdajati konformistični skušnjavi, da bi obsojali samo krivice in nasilje nad ljudstvi v Vietnamu, v Afriki in latinski Ameriki, zatiskali pa oči pred krivicami, ki se dogajajo nad odvisnimi, nesvobodnimi narodi ali narodnostnimi in ideološkimi manjšinami v Evropi, v državah s staro kulturo. Lahko je protestirati proti rasizmu v Južni Afriki ali proti imperializmu v Vietnamu in proti socialnim krivicam v Južni Ameriki, kajti vse te dežele so na desetstisoče kilometrov oddaljene od nas in zaradi naših protestov in demonstracij se nam ne bo skrivil las na glavi. Toda ti protesti zvenijo hudo neiskreno in hinavsko, če hkrati ne protestiramo proti prav tako hudim, le da morda bolj svetohlinškim krivicam v naši bližini ali celo v lastni državi in pred našimi lastnimi očmi. To je bolj težko in morda do neke mere tudi nevarno. Zato so mnogi glasni in pogumni le, ko gre za Vietnam ali Grčijo, a se klavarno potuhnejo, ko gre za zatiranje v njihovi bližini — za zapiranje in obsojanje pisateljev, za raznarodovanje, za kratenje svobode tiska, prepričanja in samoodločbe narodov, za kolonialno izkoriščanje celih narodov v imenu dozdevno naprednih in socialnih ideologij, za okupacijo malih evropskih dežel in narodov.

Taka preračunana delitev nasilja in krivic na dve strani, glede na politično in ideološko barvo — kričeče obsojanje krivic na tisti strani, ki se ne prištevajo k našemu ideološkemu taboru ali ki je daleč oddaljena od nas, in očitno ali tiho odobravanje krivic na fisti strani,

D. L.

(Nadaljevanje na 3. strani)

toliških organizacijah in ki se s svojim katolištvom še vedno na vsakem koraku trkata po prsih.

V omenjenem Titovem intervjuju je govorila tudi o nekih primerih iredentizma na področju Buj, dobro pa vemo, da njegov »glavni stan« nikakor ni v Bujah, temveč da se nahaja v dobro znani ulici v tržaškem starem mestu, kjer sta omenjena gospoda bila in sta še vedno takorekoč doma. Če se hočemo o tem prepričati, je dovolj, da prelistamo letnike glasila tržaške škofijske kurije »Vita Nuova«. Od tod tudi huda odgovornost rimske kurije in Svete stolice, ki že predolgo mirno gledata na vse to dogajanje in nista doslej ničesar ukrenila, da bi se prenehalo in korenito spremenilo na bolje. V enem svojih prešnjih člankov smo ponovno opozorili na vzroke takšnega stanja, pri čemer smo naglasili predvsem še vedno prevladujoč italijanski značaj rimske kurije, kar je »kričečem nasprotju s sprejetimi koncilskimi obveznostmi. Verjetno nismo daleč od resnice, če napišemo, da je neupravičeno zavlačevanje z vprašanjem internacionalizacije rimske kurije tudi precej krivo za stališča in delovanje določenih samozvanih katoliških krogov v Trstu. Zato ne bomo nikdar odnehali s svojo javno kritiko in bomo še dalje odločno zahtevali primerne ukrepe, ker tako zahtevajo mirno sožitje med tukajšnjim prebivalstvom in dobri odnosi med sosednjima državama ter njunimi narodi.

RADIO TRST A

♦ NEDELJA, 4. marca, ob: 8.00 Koledar, 8.05 Slovenski motivi, 8.30 Kmetijska oddaja, 9.00 Sv. maša, 10.15 Poslušali boste, 11.15 Mladinski oder 4Kako je lisica izgubila rep», Radijska igra, Napisal Zdravko Ostojčič, Režija: Lojzka Lombar, 12.00 Nabozna glasba, 12.15 Vera in naš čas, 12.30 Nepozabne melodije, 15.15 »Najmočnejši«, Komedijska, napisal Giuseppe Giacosa, prevedla Jadviga Komac, RO, Režija: Jože Peterlin, 17.00 Šport in glasba, 18.00 Popoldanski koncert, 18.45 Glasbeni cocktail, 19.25 Kratka zgodovina italijanske popevke, 20.00 Šport, 20.30 Sedem dni v svetu, 20.45 Pratika, prazniki in obletnice, slovenske viže in popevke, 22.00 Nedelja v športu, 22.10 Sodobna glasba, 22.20 Zabavna glasba.

♦ PONEDELJEK, 5. marca, ob: 7.00 Koledar, 7.05 Jutranja glasba, 11.40 Radio za šole (za srednje šole) »Bajna Atlantida«, 12.00 Opoldne z vami, 13.30 Glasba po željah, 14.30 Pregled slovenskega tiska v Italiji, 17.00 Za mlade poslušavce, srečanja, razgovori in glasba, 18.15 Umetnost, književnost in prireditve, 18.30 Radio za šole (za srednje šole — ponovitev), 18.50 Violinski koncert, Mozart: Koncert v a duru, 19.20 Odvetnik za vsakogar, 19.30 Jazz, 20.00 Športna tribuna, 20.35 Slovenski razgledi: Naši kraji in ljudje v slovenski umetnosti - Violinist Igor Ozim, pianist Marijan Lipovšek, Slovenski ansambli in zbori, 22.55 Zabavna glasba.

♦ TOREK, 6. marca, ob: 7.00 Koledar, 7.05 Jutranja glasba, 11.35 Pratika, prazniki in obletnice, slovenske viže in popevke, 12.50 Violinist Jean-Luc Ponty ter pianist Peter Nero, 13.30 Glasba po željah, 17.00 Za mlade poslušavce, 18.15 Umetnost, 18.30 Komorni koncertš Orglar Helmut Walcha, 18.55 Glasbena beležnica, 19.10 Ubald Vrabec in njegovo življenjsko delo 5), 19.20 Za najmlajše: pravljice, pesmi in glasba, 20.00 Šport, 20.35 Velik pustni ples.

za šole (za I. stopnjo osnovnih šol) »Z dedkom na SREDA, 7. marca, ob: 7.00 Koledar, 11.40 Radio vrstu«, 12.00 Opoldne z vami, 13.30 Glasba po željah, 17.00 Za mlade poslušavce, 18.15 Umetnost, novitev), 18.50 Pianistka Neva Merlak-Corrad, Vasilij Mirk: Romanca; Capriccio, Marij Kogoj: Andante; Allegretto - con fuovo, Pavle Merku: Dve glasbeni vezili, 19.10 Higiene in zdravje, 19.20 Zbori in folklor, 20.00 Šport, 20.35 Simfonični koncert, Vodi Luigi Toffolo, V odmoru (21.45) Za vašo knjižno polico, 23.00 Melodije v polmrazu.

♦ ČETRTEK, 8. marca, ob: 7.00 Koledar, 7.05 Jutranja glasba, 11.35 Slovenski razgledi: Naši kraji in ljudje v slovenski umetnosti - Violinist Igor Ozim, pianist Marijan Lipovšek, Slovenski ansambli in zbori, 13.30 Glasba po željah, 17.00 Za mlade poslušavce, 18.15 Umetnost, 18.30 Antonio Illersberg (Bruno Bidussi), 19.10 Kristusov lik 3) »Kristusova osebnost« (Domenico Grasso), 19.25 Pisani balončki, (Krasulja Simoniti), 20.00 Šport, 20.35 »Dogodek«, Drama, napisal Diego Fabri, prevedel Vinko Beličič, RO, režira Jože Peterlin, 22.20 Zabavna glasba.

♦ PETEK, 9. marca, ob: 7.00 Koledar, 7.05 Jutranja glasba, 11.40 Radio za šole (za II. stopnjo osnovnih šol) »Pogled v vesolje: planeti«, 12.00 Opoldne z vami, 13.30 Glasba po željah, 17.00 Za mlade poslušavce, 18.15 Umetnost, 18.30 Radio za šole (za II. stopnjo osnovnih šol - ponovitev), 18.50 Sodobni italijanski skladatelji, 19.10 Nordio Zorzenon: »Ilarijni lasje«, 19.20 Zbori in folklor, 20.00 Šport, 20.35 Delo in gospodarstvo, 20.50 Vokalno instrumentalni koncert, Vodi Bernhard Paumgartner, Sodeluje sopranistka Hilde Zadek, 21.45 V plesnem koraku, 22.05 Zabavna glasba.

♦ SOBOTA, 10. marca, ob: 7.00 Koledar, 7.05 Jutranja glasba, 13.30 - 15.45 Glasba po željah, 15.45 Avtoradio, 17.00 Za mlade poslušavce, 18.15 Umetnost, 18.30 Koncertisti naše dežele, Duo Perpich-Passaglia: violinist Edy Perpich, pianistka Lucia Passaglia, 18.50 Orkester proti orkestru, 19.10 Družinski obzorik (Ivan Theuerschuh), 19.25 Revija zborovskega petja, 20.00 Šport, 20.35 Teden v Italiji, 20.50 »Gospod s Preseka«, Napisal Fran Skofič, za radio priredil Mirko Mahnič, Režija: Jože Peterlin, 21.30 Vaše popevke, 22.30 Zabavna glasba.

Izdajatelj: Engelbert Besednjak nasl. ♦ Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, števil. 157 ♦ Odgovorni urednik: Drago Legiša ♦ Tiska tiskarna Graphart, Trst - ulica Rossetti 14 - tel. 77-21-51

IZ DOGAJANJA V JUGOSLAVIJI

Jugoslovanski zvezni proračun znaša letos nad 29 milijard novih din (2900 milijonov starih din); v primerjavi z lanskim je večji za 12,5 odst. Okrog 13 in pol milijarde bo dobila zveza iz carin in drugih zveznih dohodkov, okrog 15,7 milijard pa bodo prispevale republike. Na Slovenijo odpade 2,6 milijard novih dinarjev, na Hrvaško 4 milijarde, na Srbijo 4 milijarde, drugo pa na ostale republike in avtonomni deželi Vojvodina in Kosovo.

Sodišče v Zagrebu je obsodilo 23. t.m. prof. Simeta Djodana, enega glavnih predstavnikov »Matice Hrvatske« in urednika »Hrvatskega tjednika«, na šest let ječe, še štiri leta po prestani kazni pa ne bo smel govoriti na javnih zborovanjih, objavljati spisov in opravljati javnih funkcij. Obtožnica mu je očitala, da je sodeloval pri preobrazbi »Matice Hrvatske« v glavni stan hrvatskih nacionalistov, da je uganjal protirevolucionarno dejavnost in da je imela ta dejavnost namen s silo zrušiti jugoslovanski državni in socialistični sistem, pa tudi da je sejal sovraštvo med narodi Jugoslavije. Djodan je na sodišču pobijal vse obtožbe, čes da je deloval v skladu z resolucijami Zveze hrvatskih komunistov. Drugi predstavniki »Hrv. matice« so bili obsojeni že prej, Djodanova sodna obravnava pa se je zavlekla zaradi njegove bolezni.

Iz ZKJ so izključili znanega filmskega režiserja Dušana Makavejeva, predvsem zaradi intervjuja, ki ga je dal za neko nemško revijo in v katerem je obdolžil sedanje vodilne kroge ZKJ, da si želijo vrnitve k stalinističnim metodam, izključili pa so ga tudi zaradi njegovega filma »Skrivnost organizma«. Komunistična or

ganizacija v beograjskem filmskem podjetju, kjer je delal, je označila ta njegov novi film, ko si ga je ogledala, za protisocialističen in protikomunističen. Film so prepovedali, režiser pa je bil prijavljen sodišču zaradi norčevanja iz države. Makavejeva so ostro obsodile tudi borčevske organizacije.

Kot se je zvedelo iz Ljubljane, je s 1. marcem odstopil Leopold Krese kot ravnatelj Gospodarske zbornice za Slovenijo. Kot znano, so ga pred nekaj meseci na seji CK ZKS kritizirali skupaj s Stanetom Kavčičem in sindikalnim voditeljem Kropuškom zaradi tehnokratizma in liberalizma, vendar je v nasprotju s Kavčičem in Kropuškom ostal na svojem mestu, dokler mu zdaj ni potekel mandat. Prevzel bo vodstvo Gospodarskega razstavišča. Na njegovo mesto pa bo baje imenovana prof. Kornhauserjeva, znana po svojih socialno-političnih člankih in študijah.

Predsedstvo in izvršni odbor republiške konference Socialistične zveze delovnega ljudstva Slovenije sta na skupni seji sklenila predlagati republiški konferenci omenjene organizacije, da Janeza Vipotnika razreši funkcije svojega predsednika in da za svojega novega predsednika izvoli Mitjo Ribičiča. Vipotnik pa je imenovan za glavnega ravnatelja ljubljanske radiotelevizije. Namesto razrešenega ravnatelja Radia Ljubljana Jela Gašperšiča je bil imenovan Marjan Javornik, namesto razrešenega ravnatelja in glavnega urednika Televizije Ljubljana Dušana Fortiča pa Dušana Dolinarja. Oba novoimenovana sta člana izvršnega odbora republiške konference SZDLS.

Mihec in Jakec se menita o registratorjih

— Poslušaj Mihec!
Zdej, ke smo se vre menli od mikrofonov in od telefonov, be blo prou, de be se menli še od registratorjev. Kej se ti zdi?

— Se mi zdi, de ti, Jakec, prou ješčes nesrečo. Kej nisi brou Solženicina, kaku je pršu Inokratij Volodin u pržon glih zastran telefona in registratorja? In ti pej zmiri sileš: telefon - registrator, telefon - registrator. Kej nimaš družga za govor?

— Ma sej od tega pišejo vsi časniki! Znaš, od tistga traka od registratorja ke je kar nenkrat zginu. In znaš od kod? Ses sodnije. In je biu u zaklenjeni omari, ke je bla u zaklenjeni kamri ke je u zastraženi sodni palači. In u tisti omari je jemu tisti rimski pretor skranjene trakove, ke jeh je sekvstrirau u preiskavi, ke jo dela zastran tistga prsluškavanja telefonov. In je blo dosti trakovov, ke so bli gor vsakdanji razgovori al pej od lebezni. Tisteh trakovov nobeden ni taknu, zginu je prou tisti trak, ke so bli gor pomenki od politike. In nikjer nobenga znamenja, de be kašen kej šforcirau, polomu kašno ključavenco — neč. Samo trak je zginu.

— Sej ti pravem, de more bet od zad kašna velika zverina! Ma vreme jemamo pej lepo. Vse kaže, de bomo jemeli zgudno pomlad. Zgončki so se že prkazali in tudi trobentice...

— Pesti zdej trobentice! Časniki tudi pišejo, de je ana žrtev tega prsluškavanja tudi

filmska jegrauka Mangano. Pred nekej mesci, ke je bla uana glih okuli po sveti, so vdrli u njen kvartir tatovi in za finto so tudi nekej malga odnesli. Ma u resnici so nastauli u njen kvartir mikrofon, ke je vse registrirau, kar se je tam govorilo.

— Ma ja, vse sorte se govori. Vidi, uni dan sm biu gor po Krasi in sm vidu ta prvo vjolco...

— Pesti stat vjolce! Jest ti še povem, de tisti pretor Infelisi bo obtožu nekatere tehnike od SIP zastran korupcije.

— E, korupcija je bla in bo...

— Ma tisti pretor bo sprašau tudi anga inženirja, ke je biu u službi pr tisti fabriki od eletronike »Geloso«. In glih uan je jemu črez afarje za prodajat javnim ustanovam tiste mikroaparete. In tisti rimski pretor je sturu tudi tisti fabriki sekvstrirat ane važne dokumente. Ma znaš, kej se je še zgodilo? De glih te dni, ma pole ke je pršu ven škandal ses telefonami in mikrofonami, de je tista dita »Geloso« fali rala. In kadar kej falira, se vse posprave in ne ostane neč in nimaš kej jeskat. Kej ni tu čudno?

— E, neč ni čudno. Če češ jet za tem, kar pišejo časniki, rataš matast. Čudno je tu, vides, de jemamo u tem cajti tašno vreme. Na Opčinah jema aden an mikro — ne mikrofon, ma mikro vrt. In ta jema zraven ane skale zasajene ane trobentice in zgončke, de jeh je prou lepu videt. Pejdi z mano na Opčine, ti bom pokazau!

— Mihec, s tabo prou ni za govor.

— Se zna, de ne. In tudi nisem neč slišau kar si govoru in mi ni neč mari.

Slovenska vprašanja na TV

Prejšnji torek zvečer je italijanska televizija na drugem kanalu oddajala »deželno tribuno«, ki je bila tokrat posvečena desetletnici obstoja in delovanja avtonomne dežele Furlanije - Julijske krajine, prenašala pa jo je celotno državno omrežje. V oddaji so nastopili predstavniki strank, zastopanih v deželnem svetu, med njimi tudi zastopnik Slovenske skupnosti dr. Drago Štoka. Predstavniki italijanskih strank so v svojih izjavah govorili o deželni upravi v preteklosti in o nerešenih gospodarskih in družbenih vprašanjih v deželi, tako na primer o tržaškem pristanišču, potrebi po boljših prometnih (cestnih in železniških) povezavah s sosednjimi deželami, o problemu izseljevanja z goratih predelov itd. Skozi vsi so primerno poudarili napredek, ki je bil storjen v odnosih z Jugoslavijo in pa važnost sožitja s slovensko narodno skupnostjo, ki mora priti do svoje dejanske enakopravnosti.

O specifičnih slovenskih vprašanjih je dvakrat obširneje spregovoril predstavnik Slovenske skupnosti dr. Drago Štoka in je med drugim poudaril, da ima dežela, ki je bila ustanovljena in je dobila poseben statut tudi zaradi prisotnosti slovenske manjšine, premajhne pristojnosti pri reševanju slovenskih narodnih, družbenih in kulturnih zadev. Pri tem je spomnil, koliko truda je bilo potrebno, da so Slovenec v okviru deželne zakonodaje začeli imenovati z njihovim praviim imenom, ne pa z znamenitim proslulim stavkom »nosilci posebnih interesov«. Dr. Štoka je v svojem posegu dalje opozoril, da živijo Slovenci v vseh treh pokrajinah dežele Furlanije - Julijske krajine. Med njegovim govorom, namreč v uvodu in ob zaključku, ko je spregovoril slovensko, je prišlo do grobega incidenta, ker ga je misovec Geffer-Wondrich z glasnim negodovanjem prekinil, češ da nima pravice govoriti v slovenščini. Zastopniki vseh ostalih strank in moderator oddaje so protestirali proti vedenju misovca, ki

je tudi tokrat ostal osamljen v svojih preživelih in nedemokracijskih stališčih.

Deželna tribuna na TV je prejšnji teden še enkrat pokazala, kako pomembna je prisotnost slovenske manjšine kot subjekta tudi na političnem področju, saj dr. Štoka ni nastopil in govoril v slovenščini samo kot predstavnik ene izmed tolikih strank, marveč tudi kot zastopnik politične organizacije, ki zastopa posebne slovenske interese. Na ta način je gledavce seznanil z živo prisotnostjo Slovencev v Italiji, ki s svojim delovanjem na raznih področjih življenja želijo prispevati k splošnemu družbenemu razvoju v državi, hkrati pa je opozoril na še nerešena vprašanja, zlasti tista v zvezi z dejansko narodnostno enakopravnostjo. Povsem jasno pa je, da bi brez predstavnika Slovenske skupnosti oddaja bila bistveno okrnjena, saj bi ne podala prave slike o dejanskosti v deželi Furlaniji - Julijski krajini in predvsem o slovenski narodni manjšini. Široka italijanska javnost bi si namreč težko ustvarila resnično predstavlo o naši stvarnosti, kot tudi mi ne moremo imeti prave slike o raznih manjšinah v Italiji, ki nastopajo samo s kulturnimi in ne tudi z lastnimi političnimi organizacijami.

OBSODBA KRIVIC SAMO NA DALJAVO?

(Nadaljevanje s 1. strani)

ki jo štejejo za ideološko ali kako drugače »našo« — je nevredna poštenega človeka, kaj šele mladine, ki bi ne smela biti tako preračunljiva in bojazljiva. Če pa se to vendarle dogaja, je to znak, da so mnogi med nami, tudi mladi, že zelo izpodjedeni od konformističnega koristoljubja potrošniškega časa ali od slepega ideološkega fanatizma. Osebnosti in dejanja Janka Premrla - Vojske, Stanka Vuka in njegove žene Danice naj bi nam bile kačipot, da se rešimo iz nemoralne močvare, v katero se pogrezamo, ko mislimo pri svoji naprednosti na svoje udobje, če ne že na službo.

Za obrambo tržaškega gospodarstva

V sredo, 28. februarja, je bila v vsej tržaški pokrajini 24-urna splošna stavka, ki so jo oklicala sindikalna združenja. Stavka je potekala v znamenju obrambe tržaškega gospodarstva, ki stalno nazaduje tako na področju industrijske in emporijske zmogljivosti kot tudi kar zadeva število delovnih mest. Sindikati ugotavljajo, da postaja Trst vedno bolj mesto upoko-jencev in birokratov, ker mlada, zlasti specializirana delovna sila ne najde tu zaposlitve. Poudarjajo dalje skoraj popolno pomanjkanje zasebne pobude in grajajo nezadostno prisotnost državne in poldržavne industrije ter odločno obsojajo neizpolnjevanje obveznosti, ki jih je bila svoj čas sprejela vlada. Končno sindikati opozarjajo na neučinkovitost krajevnih ustanov in na nezadostno pozornost deželne uprave za specifične probleme tržaškega gospodarstva.

Zaradi tega delavski sindikati postavljajo vrsto zahtev, ki se morajo čimprej izpolniti. Gre najprej za preureditev in modernizacijo pristaniških naprav, za takojšnjo nadaljevanje gradnje suhega doka, za nova naročila ladjedelnici Sv. Marka, za zgradnjo razplinjevalne postaje in končno za zgraditev tovarne za precizno mehaniko pri Miljah, kar bi vzpodbudilo nastanek in razvoj drugih gospodarskih dejavnosti. Sindikati se dalje zavzemajo za poeno-

stavljenje postopkov pri gradnji ljudskih stanovanj, šolskih poslopij in bolnišnic.

Stavka je skoraj popolnoma ohromila življenje v mestu. Čudno je le, da je bilo mnogo trgovin in gostišč odprtih, ker se Združenje trgovcev ni hotelo pridružiti stavki, češ da morajo trgovci nuditi prebivalcem možnost za nakupe, ker bi drugače šli kupovat čez mejo! Zares čudno stališče, ki pa odraža miselnost novega predsednika združenja Rigolettija. Dopolne je bilo na trgu Goldoni zborovanje, na katerem so sindikalni voditelji spregovorili o zgornjih zahtevah za obrambo in nadaljnji razvoji tržaškega gospodarstva. Škoda je le, da se tudi tokrat z govorniškega odra ni slišala nobena slovenska beseda.

OBISK ODPOSLANSTVA KPI

Konec prejšnjega tedna je prišla na obisk v deželo Furlanijo - Julijsko krajino komunistična parlamentarna delegacija, ki jo je vodil poslanec Natta. Odposlanstvo se je srečalo s predstavniki deželne uprave, z župani večjih občin v deželi in z zastopniki pomembnejših javnih ustanov. V petek zvečer pa je bil na vrsti razgovor s predstavniki SKGZ, ki so delegaciji obrazložili položaj slovenske narodne manjšine v deželi.

N A R O B U

Igor Tuta

Kaj je levica?

V rasti in razvoju vsake svobodne in demokracijske družbene ureditve ne smejo zaradi njene same dinamike manjkati dialektični odnosi med vsemi silami, ki to družbo sestavljajo, in v taki družbi še posebno ne sme biti prostora za idejno negibnost. Vrednotenje in odnosi do novih družbenih premikov, ki se kažejo tako v nastajanju sodobnih odprtih družbenih skupnosti kot v novih oprijemih tradicionalnih organizmov, se v nobenem primeru ne smejo oslanjati na toge, zaključene, omejene in tedaj v vsakem pogledu preživele klisejske analize, če hočemo biti neposredno udeleženi pri gradnji določene prihodnosti. To je v bistvu obveza posameznika, da se v kakšnikoli okoliščini in v vsakem primeru odloča samostojno, v skladu sicer s svojim prepričanjem, ki lahko ima svojo širšo ideološko podlago, toda prav tako mora to odločanje temeljiti na lastni izkušnji in na popolni svobodi vesti.

Ta proces osvobajanja človeka prihaja do izraza šele v moderni dobi in je šele v zadnjih letih uspel prodreti v nekatere tradicionalno zaprte družbene strukture s starimi hierarhičnimi odnosi (predsednik, ali neka skupina je zgoraj zato da sklepa in odloča, baza pa je spodaj, da te sklepe sprejema in jih uresničuje). V nasprotju s takim personalističnim razmerjem v družbi, ki lahko korenini bodisi v nesodobnih in neprimernih ideoloških oprijemih kot tudi v čisto vsakdanjem oportunističnem izrabljanju človeka po človeku, se vedno bolj uveljavljajo neki novi kolegijski, torej dinamični družbeni odnosi. To je tako imenovani proces socializacije, proces, ki ima v socializmu in v njegovih teoretičnih svojih odličnih novodobnih zagovornike, in to je proces, ki je po zatonu prvega in najbolj avtentičnega krščanstva našel spet svoj življenjski prostor med kristjani v duhu in črki zadnjega koncila.

Toda poleg te individualne pravice posameznika, da je predvsem odgovoren samemu sebi za svoje izbire, in da kot svoboden subjekt sooblikuje družbo v kateri živi, je drugi razpoznavni znak za neko levico tudi dejanska zavzetost posameznika izven vseh možnih konformističnih shem, tako značilnih za širša ljudska gibanja. Stalen kritičen odnos do celotne stvarnosti, tako ekonomske kot politične, socialne, religiozne, pedagoške in vseh drugih, ki sooblikujejo zgodovino človeka, bo imel svoj dejanski pomen v družbi le, če bo lahko prihajal do izraza v dialektičnem odnosu med silami. Vsaj med dvema! Med večino, ki nekaj programira ter vodi, in njeno opozicijo, ki jo stalno opominja na drugačne možne izbire. In ker tak odnos zahteva zavestno soudeležnost vseh partnerjev iste igre, je jasno, da so narejene ideološke formule praktično brez pomena, če jih njeni somišljeniki stalno ne prepletajo z vsakodnevno prakso in če je treba, tudi z vsakodnevnimi kompromisi.

Tretja specifična karakteristika neke levice je odsotnost vsakršnega integralizma, kateri se kaže kot težnja reševanja družbenih problemov oslanjajoč se na en sam element, ki služi kot vse odločujoča ideja-sila.

Poleg teh treh značilnosti za razpoznavanje neke levice bi lahko ugotavljali še vrsto drugih, kar bi nujno še bolj zapletlo tovrsten govor. Naj za tokrat dovolj!

Posvetovanje o onesnaženih vodah

Prad kratkim se je v Trstu končalo študijsko posvetovanje o energetskih virih v Furlaniji - Julijski krajini, za katero je dala pobudo dežela. Med temami, o katerih je tekla razprava, je bilo tudi vprašanje nevarnosti onesnaženja ozračja in vodovja, vprašanje, ki je v neposredni zvezi s povečanjem energetskih zmogljivosti in na splošno z gospodarskim in industrijskim razvojem dežele. Glede onesnaženja vodovja, ki ima svoje vzroke tako v pomorskih prevozi kot v mestni in industrijski odpadki, je na posvetovanju jasno prišla na dan nujnost po primernih čistilnih napravah za odplako industrijskih obratov.

Zaradi razmeroma visokih izdatkov, ki označujejo omenjene filtrirne in čistilne naprave, ni moč pričakovati, da bi posamezna podjetja posamično skrbela za čiščenje odpadke. To je toliko bolj res pri manjših podjetjih in zaradi tega se strokovnjakom zdi pametno in izvedljivo postavljanje skupnih čistilnih naprav ki bi služile več več produktivnim enotam.

Objavljeno je bilo tudi poročilo o študijah in predvidevanjih glede stroškov in škode, ki jih povzroča onesnaženje vode tudi v zvezi z njeno uporabo. Raziskovalci so med drugim upoštevali tudi odsotnost na delu, stroške morebitnega zdravljenja in za preventivne sanitarne ukrepe, kar vse bi utegnilo biti v zvezi z onesnaženjem vode (razne oblike tifusnih obolenj, nalezljivi epatitis, gastroenteritis, itd.).

Za pravilno ocenitev stroškov za čistilne naprave so upoštevali tudi uporabo vode. Voda,

ki je namenjena prebivalstvu za vsakdanjo rabo in prehrano, pač zahteva popolnejše čistilne naprave in bolj zapleten postopek kot voda, ki jo bo uporabila industrija pri svojih izdelovalnih procesih. Računati je treba tudi škodo, ki bi utegnila nastati pri namakanju kmetijskih površin z onesnaženo vodo, in pa pomor ribjega zaroda v tekočih vodah in jezerih. Končno ni moč pozabiti niti na turistično področje, ki ga onesnaženje vode in obal lahko zelo oškoduje.

—o—

POČASTITEV PREŠERNA V NABREŽINI

Prosvetno društvo »Igo Gruden« iz Nabrežine je priredilo v nedeljo, 25. februarja, Prešernovo proslavo in s tem obhajalo slovenski kulturni praznik. Pred nabito polno dvorano je najprej nastopil mladinski pevski zbor »Kraški slavček« in pod vodstvom Sergija Radoviča zapel nekaj pesmi. Zatem so se predstavili dijaki nabrežinske srednje šole, ki so recitali več Prešernovih pesmi, nekateri tudi s klavirsko spremljavo. Nastop dijakov in dijakin, ki jih je skrbno pripravila prof. Marta Terčeljeva, je spremljala primerna povezava. Dve pesmi (Kajuhovo in Gregorčičevo) je deklamiral tudi Luciano Terčon, ki je pri tem ponovno pokazal tudi precejšen igralski talent.

Mladinski amaterski oder iz Trsta je nato prikazal nekaj značilnih dejanj iz Prešernovega življenja. Prireditelj je zaključil nastop moškega pevskega zbora »Igo Gruden«, ki je zares ubrano zapel več pesmi.

Prireditelj je sicer popolnoma uspela, čeprav se nam zdi, da je bil spored nekoliko predolg. Verjetno je bila tudi vsebina izvajanj Mladinskega amaterskega odra za občinstvo pretežka.

—o—

REVIJA MLADINSKIH ZBOROV IN ANSAMBLV V KULTURNEM DOMU V TRSTU

V nedeljo, 11. marca, bo ob 17. uri v Kulturnem domu v Trstu revija mladinskih zborov in ansamblov

»PESEM MLADIH«

Prireja Zveza cerkvenih pevskih zborov iz Trsta.

SPET UDAREC PO KRASU?

V teku leta bo čistilnica Aquila v Trstu povečala svojo proizvodno zmogljivost na 5 milijonov ton (zdaj 1 milijon 800 tisoč). Do skoro potrojene proizvodnje bo prišlo po uresničitvi obsežnega načrta za rekonstrukcijo in modernizacijo obratov, ki bo zahtevala 27 milijard lir naložb.

Načrt predvideva kot dopolnilo tudi zgraditev cevovoda, ki naj bi povezoval čistilnico v Žavljah s postajo za razdeljevanje končnih izdelkov, ki bo postavljena v Viscu blizu Palmanove. Vod bo imel dvojno cev. Dolg bo 55 km in bo služil tako za visoko hlapljive ogljikovodike (normalen in super b.) kot za nizko hlapljive (plinsko olje, gorilno olje). Tako se bo moč izogniti gneči na parkirnem prostoru v čistilnici in odpraviti del prometa na poti iz Trsta proti Benetkam. Začetek del za postavitve cevovoda je blizu, ker je podjetje že dobilo vsa potrebna dovoljenja in avtorizacije. Cevovod bo v tržaški pokrajini tekel vzporedno z naftovodom. Spet sekanje, razkopavanje in uničevanje okolja na našem Krasu.

FINŽGARJEV DOM NA OPČINAH

V nedeljo 4. marca 1973 ob 17. uri prireja v Marijinem domu pri Svetem Ivanu v Trstu

ANSAMBEL »TAIMS«

»VESEL SLOVENSKI POPOLDAN«

Sodelujejo: Trvdka KERZE - Trst

Uredništvo Pavliha - Ljubljana

Kasetna produkcija RTV - Ljubljana

In še nekdo!

Ne zamudite, čaka vas veselo presenečenje!

—o—

Kulturni krožek Devin-Štivan priredi v soboto, 3. marca, v prostorih gostišča »Pecikar« v Devinu

KLUBSKI PUSTNI ZABAVNI VEČER

Po zakuski bo udeležence razveseljeval ansambel »Fantje spod meje« iz Nabrežine. Zaželeno so pustne maske. Najlepšo bo posebna žirija nagradila. Začetek zabavnega večera je ob 20.30.

Vstop samo z vabili, ki jih razdeljujejo odborniki Kulturnega krožka.

—o—

STALNO SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU

Kulturni dom

PRAVILA IGRE

V petek, 2. marca, ob 14. uri

PREDAVANJE BOGDANA POGAČNIKA V TRSTU

Prejšnji torek zvečer je v prostorih Slovenskega kluba v Gregorčičevi dvorani v Trstu predaval znani slovenski časnika in nekdanji dolgoletni dopisnik ljubljanskega »Dela« v Parizu Bogdan Pogačnik. V svojih zanimivih izvajanjih je številnim poslušalcem podal sliko o življenju v francoski prestolnici, nekakšen prerez družbenih, kulturnih in gospodarskih pobud tega pomembnega evropskega naroda. Bogdan Pogačnik, ki je zelo občutljiv za vprašanja kulture in se je v svojem publicističnem delu doslej srečal že z mnogimi, tudi svetovno znanimi osebnostmi, se je še posebej odlikoval pri prikazu umetnosti v Parizu in sploh njegovih kulturnih in zgodovinskih spomenikov. Predavanje, ki je naletelo na topel odmev med poslušalci, so spremljali diapozitivi in barvni dokumentarni film.

O PROBLEMIH OTROŠTVA V NEMŠKEM KULTURNEM INSTITUTU

Od 1. do 15. marca t.l. bo v prostorih Nemškega kulturnega instituta v Trstu zanimiva prireditelj pod skupnim naslovom »Igra in šola — psiho-pedagoški problemi otroštva«. Pri tej pobudi bodo sodelovale ustanove iz Nemčije in Italije, med katerimi naj posebej omenimo tržaško univerzo, Pedagoški center dežele Furlanije - Julijske krajine, Stalno gledališče Furlanije - Julijske krajine ter Center za didaktične raziskave in umetnostno vzgojo tržaške občine. V okviru te vsekakor koristne in potrebne prireditve pa niso vključena samo predavanja priznanih strokovnjakov, marveč tudi okrogle mize, filmski prikazi in praktične dejavnosti samih otrok na glasbenem, likovnem in gledališkem področju. Prav bi bilo, da bi se zanjo zanimali in na njej sodelovali tudi vzgojitelji in šolniki, ki delujejo med slovensko manjšino.

Zamujena priložnost

Začetek letošnjega seminarja za slovenske profesorje in učitelje na Tržaškem je souparel s stavko, ki so jo oklicala vsa sindikalna združenja in seveda tudi Sindikat slovenske šole. Ta je s posebnim sporočilom po tržaškem radiu in v slovenskem tržaškem dnevniku pozval učitelje in profesorje slovenskih šol, naj se strnjeno in polnoštevilno udeležijo protestne stavke, pri čemer je tudi pribil, da se zanje seminar ne bo začel v četrtek, 22. februarja, kot je bilo uradno določeno, temveč naslednji dan. Sindikatov tajnik prof. Franc Škerlj pa je v tej zvezi celo napisal dolg članek, ki je bil objavljen v Primorskem dnevniku na prvi strani prav na dan napovedane stavke.

Pričakovati je zatorej bilo, da v četrtek, 22. februarja, v dvorani Kulturnega doma ne bo živega krsta, razen seveda povabljenih predavateljev in predstavnikov oblasti zaradi priložnostnih nagovorov. Zgodilo pa se je, da so se profesorji in učitelji kljub sindikatovim sklepom in pozivom in kljub izvajanjem svojega sindikatovega tajnika ne samo polnoštevilno udeležili seminarja, temveč se tudi vedli tako,

kot da bi o sindikatovih sklepih ničesar ne vedeli, oziroma so jih očitno prezirali.

Ker se je nekaj podobnega, čeprav v nekoliko manjši meri, zgodilo v sredo, 28. februarja, ob splošni stavki v tržaški pokrajini, nastane vprašanje, ali Sindikat slovenske šole sploh še obstaja kot čvrsta stanovska organizacija slovenskih šolnikov, oziroma ali njegovo sedanje vodstvo še uživa zaupanje članov. Iz vsega, kar smo imeli priložnost ugotoviti prav te dni, bi bil odgovor težko pozitiven. Preočito pa je, da v okviru Sindikata slovenske šole nekaj ni v redu, saj ne moremo verjeti, da bi slovenski šolniki ne imeli ali ne čutili svojih stanovskih problemov in da je torej na področju slovenske šole vse v najlepšem redu. Zares je škoda, da je tako stanje v sindikalni organizaciji slovenskih šolnikov, ki bi nikakor ne smeli zamuditi naravnost edinstvene priložnosti, da bi jasno in odločno spregovorili o svojih neurejenih vprašanjih, kot se jim je nudila v četrtek, 22. februarja, ko so bili v Kulturnem domu v Trstu zbrani predstavniki šolskih oblasti z obeh strani meje.

Živahno delovanje šolskega sindikata

Sindikat slovenske šole v Gorici je na svojih zadnjih sejah obravnaval razne zadeve naših šol. Med drugim so bila na sporedu vprašanja o seminarju, o izletu maturantov, o zakonskem šolskem osnutku, o srečanju obmejnih slovenskih srednjih šol.

Letošnji seminar za slovenske šolnike na Goriškem bo v dneh 7., 8. in 9. marca. Program predvideva predvsem obravnavo pedagoških in psiholoških vprašanj. Predavali bodo profesorji filozofske fakultete v Ljubljani in z drugih šolskih zavodov. Za dovoljenje se je sindikat že obrnil na pristojne oblasti.

Sindikat je dalje preučil zakonski osnutek Belci - Škerk, ki ga je odobrila parlamentarna prosvetna komisija dne 1.2.1973 in ugotovil nekatere pomanjkljivosti v čl. 6. Sindikat se bo zavzel, da bi za nekatere slovenske šolnike pravno in ekonomsko upoštevali tudi službena leta, ki so jih omenjeni opravili brez predpisanega študijskega naslova (te ugodnosti so že deležni šolniki nemške narodnosti v Poldižu), kakor tudi, da bi upoštevali službena leta od prihoda italijanske oblasti na Goriško (5. oktobra 1945), ne pa od 1. 1954 dalje.

Tudi po posredovanju sindikata je šolski patronat poskrbel še za dva nova avtobusa, ki prevažata učence slovenskih osnovnih šol in nižje srednje šole. Tako so vsi naši učenci deležni hitrega in udobnega prevoza iz domačega kraja v šolo.

Že dalj časa namerava sindikat ustanoviti poseben šolski odbor, ki naj bi skrbel za vsestranske koristi slovenskih šol. V njem naj bi sodelovali ne samo člani sindikata, ampak tudi predstavniki slovenskih političnih organizacij in sploh vsi, katerim je obstoj in rast naših šol pri srcu. Sindikat je naredil in bo še naredil vse potrebno, da se ta namen čimprej uresniči.

Gimnazija v Tolminu je s pismom dne 12.

februarja t. l., naslovljenim na ravnateljstva in v vednost sindikatu, povabila vse slovenske srednje šole v deželi Furlaniji - Julijski krajini, naj se udeležijo srečanja z gimnazijami Slovenskega Primorja. Šlo bo za kulturno in športno srečanje v Tolminu dne 28. aprila t. l. Sindikat si bo prizadeval, da se vse slovenske srednje šole odzovejo vabilu, saj podobna srečanja kulturno in socialno bogatijo mladino.

Izlet maturantov slovenskih šol na Goriškem in Tržaškem se pripravlja tudi letos. Zaradi različnih zanimanj maturantov bo izlet v Jugoslavijo ločen za trgovsko šolo in za učiteljske — ter gimnazijske-liceje.

—o—

NARAŠČANJE PROMETA NA DEŽELNEM LETALIŠČU V RONKAH

V letu 1972 se je promet potnikov, blaga in pošte na ronškem letališču zelo povečal, prav tako pa se je tudi povečalo število letal. V preteklem letu je pristalo vsega skupaj 4.557 letal, odletelo pa jih je 4.558. Prirastek glede na leto 1971 znaša skoro 14 odstotkov. Celokupno število potnikov se je občutno povečalo in sicer za več kot 7 odstotkov; vseh skupaj je bilo 180 tisoč. Blagovni promet je dosegel obseg pol milijona kilogramov z 12-odstotnim prirastkom. 23 odstotkov prirastka pa so zabeležili pri prometu s pošto skoro (16 tisoč kg v letu 1972).

Konzorcij za deželno letališče pa je medtem dokončal vrsto del za izpopolnitev vseh potrebnih objektov. Pred kratkim so zgradili dve novi stavbi, v eni bodo uredili prihode na notranjih in mednarodnih progah, sedanja stavba bo služila samo za odhode, v drugi stavbi pa bodo dobili prostore policija, carina, finančna straža, konzorcij in urad za civilno letalstvo. V zgornjem nadstropju bo bar z buffetom. Pred letališčem so povečali parkirne prostore in postajališča.

NADŠKOF V VIDMU

V nedeljo opoldne so zvonili vsi zvonovi od Trbiža do Vidma v pozdrav novemu videmskemu nadškofu Battistiju, ki je prišel v svojo prestolnico na popolnoma preprost način. Sprejel ga je škof-vikar Pizzoni z zastopniki kapitlja.

Popoldne se je novi nadškof podal v slovesnem sprevedu v stolnico, kjer so že bili zbrani vsi državni, vojaški, duhovni in politični zastopniki v videmski pokrajini. Tu se je začel cerkveni obred nadškofovskega maziljenja v prisotnosti velike množice vernikov. V svojem prvem sporočilu vernikom je nadškof zapisal, da kljub temu, da se je kot kristjan rodil drugje, se je sedaj rodil znova, ko je po božji previdnosti poklican na škofovsko mesto.

Slovenski duhovniki, verniki in vse slovensko versko občestvo videmske nadškofije pričakuje, da bo z novim nadškofom začelo tudi zanj novo razdobje prave krščanske svobode v koncilskem duhu po vseh cerkvah, šolah in farah Beneške Slovenije.

STAVKA V GORICI

Goriški sindikalisti so v okviru vsedržavne stavke sklicali delavstvo že v torek dopoldne ob deseti uri in pol na protestni shod na Travniki. Stavka je bila napovedana za čas med osmo in trinajsto uro. Dva spreveda, izpred Safoga in iz Tkalcic sta krenila na Travniki, kjer so tajniki treh najpomembnejših sindikatov spodbujali 2500 navzočih, naj se bojujejo za svoje pravice. Tudi avtobusi niso vozili, trgovine in javni lokali pa so bili odprti.

SLOVO OD KLARE PRIMOŽIČ

Prejšnji četrtek so v Gabrjah na Goriškem pokopali 60-letno Klaro Grilj, poročeno Primožič, ki je umrla za posledicami srčne kapi. Pokojnica je bila doma iz Mirna pri Gorici, po poroki s Stankom Primožičem z Oslavja pa se je preselila v Gabrje, kjer sta z možem vzgojila štiri otroke, tri sinove in eno hčer.

F.J. - 133

SMRT V POMLADI

Ali naj mu pove, kako dolgo ga že ima rada, že iz šolske klopi, in kako si je želela njegove ljubezni? Kakor pa se je zdaj zgodilo, tega ni hotela. On pa si bo morda mislil, da si je želela le tega, ko mu je ponudila, naj gre spat v njeno sobico. Ob tej misli se je čutila ponižano in osramočeno, toda nekaj v njej ji ni dalo, da bi se mu skušala izgovarjati in da bi mu karkoli pojasnjevala. S tem bi se še bolj ponižala sama pred seboj in pred njim. Toda sram, ki se je je pollašal, ji je gnal kri v lica. Pa saj bi tudi ne verjel, ker vendar zdaj ve, da ni on prvi, ki ga je je ljubila na tak način. Kako mu naj pove za svojo tajno žalost in solze, takrat ko je njegova mati brezobzirno užalila in ji prepo- vedala, da bi še prihajala v njuno kočo, in da se je potem iz obupa dala nekomu drugemu, ki ji ni prav nič pomenil, samo da bi laže prenesla in da bi ga mogla pozabiti, pa tudi da bi se s tem maščevala za prestano ponižanje? To jo je težilo kakor svinec v prsih, toda govoriti o tem ni mogla. In tej skruti in pekoči bolečini se je pridružila še druga, ki jo je občutila kot bridko razočaranje, katero pa je komaj upala sama sebi priznati. Koliko je bila presanjala o tej uri izpolnitve, zdaj pa se je to zgodilo ravno po grdi zabavi in njemu je pri tem, ko jo je poljubljaj, še vedno zaudarjal iz ust duh po vinu in tobaku. V svojih sanjarijah si je bila predstavljala

to uro vse drugače in lepše. Tine pa morda še celo zdaj misli na Majdo, saj je bil snoči ravno zaradi nje tako žalosten in izgubljen, to je dobro čutila. Vse to je bilo pretežno breme zanj in svoji tesnobi, sramu in bolečini ni mogla dati duška drugače kakor z jokom. Intela je dolgo in bridko in grizla odejo, da bi zadušila jok, končno pa se je vendar izjokala in ji je nekoliko odleglo. Tine jo je skušal v začetku tolažiti in pomiriti, potem pa jo je objel okrog ramen in jo stisnil k sebi. Čutil je, da so besede pri tem odveč in da ji je potrebno, da se izjoče. Temno je slutil njeno bolečino in da je bolje, da je ne muči z vprašanji. Ko pa se je umirila, se je spet smehljala in se zdela vesela kakor navadno, stisnila se je k njemu, kakor da ga prosi oproščenja za svoj nerazumljivi jok, in si pritisnila njegovo glavo k prsim ter ga božala po lasih. V tem je bilo nekaj materinsko nežnega, še bolj pa v njenih očeh, ki jih ni videl.

Zunaj pa je še vedno na tiho in gosto snežilo, da je bilo komaj razločiti škofijsko cerkev na drugi strani ulice, in edini glas, ki je prodril do njiju, je bilo podrsavanje snežnih lopat po tlaku, s katerimi so hišniki čistili pločnike...

Neke nedelje v aprilu se je zatekel po kosilu pred puščobo in osamljenostjo nedeljskega popoldneva v študentovski klub. Toda tudi v klubu je bilo danes

pusto. Le nekaj fantov, ki so nameravali v kino, je igralo šah. Večina drugih je bila odšla že zjutraj na izlet nekam v gore. Tine že več dni ni bil v klubu in niti ni vedel za izlet. Prebral je dopise zadnjih dni v dopisni knjigi in odgovoril na nekatere, ki so bili namenjeni njemu — začel je se s stavkom: »Tine, kje te vendar vrag nosi, da te ni več videti?« — prelistal zadnje številke listov, opazoval nekaj minut šahovske partije in se nato odpravil domov.

(dalje)

—o—

80 LET ORGANIZIRANEGA GORNIŠTVA MED SLOVENCMI

Planinska zveza Slovenije praznuje te dni 80-letnico ustanovitve. Ob tej priložnosti je bila v torek, 27. februarja v Ljubljani posebna proslava, na kateri je govoril predsednik PZS dr. Miha Potočnik, v kulturnem sporedu pa so sodelovali še Slovenski oktet in igravci ljubljanske Drame. Na slovesnosti so prikazali tudi prvi slovenski film, ki je nastal pred vojno, z naslovom »V kraljestvu Zlatorog«.

Planinska zveza Slovenije šteje danes nad 73.000 članov in tako računajo, da je vsak 20. Slovenec organiziran gornik. Njena društva delujejo po vseh krajih Slovenije, bratska društva pa so tudi v zamejstvu in zdomstvu, tako med drugim v Trstu, Gorici in Celovcu.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Edelman Jurinčič: »Pesniški list«

V zbirki »Pesniški listi«, ki jo izdajata skupno založba »Lipa« in Založništvo tržaškega tiska, je izšel kot sedmi pesniški list izbor pesmi Edelmanna Jurinčiča.

Edelman Jurinčič je še zelo mlad, saj mu je komaj dvajset let. Rodil se je namreč 1. 1952 v Borštu na Koprskem, kot nam povejo kratki biografski podatki, ki spremljajo njegove pesmi. Osnovno šolo je obiskoval v Marežigah, nato pa je obiskoval v Ljubljani srednjo strokovno šolo. Izučil se je za zidarskega mojstra. Potem se je naselil v Kopru, trenutno pa služi vojaški rok. Svoje pesmi je objavljajal doslej v »Mladih potih«, »Kapljah« in »Prostoru in času«, pripovedne sestavke pa v »Mladini«.

Pesmi, ki jih je objavil v tem izboru »Pesniških listov«, so kratke, vsega skupaj le nekaj sto besed, a nam vendarle podajajo dokaj razločno podobo tega mladega pesnika. Razodevajo nam pesimističnem mlademu fantu. V njegovih pesmih ni niti ene no, črnogleda vizijo sveta, ki nas začudi pri tako vesele note, niti za špranjo vedrine in takorekoč nobenega upanja. Njegov svet tvorijo »nečiste reke«, »divji starci s črno dušo«, »jokajoči junci«, »šum levkemije«, v tem svetu »ni vrnitve niti počitka«, v njem je slišati »jok daljnih večernic«, nad njim letajo »črne ptice«, njegovi simboli so »oljka, smrt in megla«. V tem svetu mladi pesnik čuti, »da umira, sam umira«. Boleče se vzdigne v njem spomin:

Matí moja
ta krič
prinesli so ga
roka je ostala
sonce peče
samo peče
kri
doli je kosil
doli je kosa
kri
ta je doli
in tu
matí križana božja
ti kriki
tokrat si me
si me
spomin

Očitno gre za spomin iz zgodnje mladosti, ki je ostal zapičen vanj kot trn, ki ga ni mogoče izruvati.

Človek težko verjame, kako je mogoče, da je v mlademu človeku toliko grenkobe in bolečine, in prime ga, da bi proglasil to za maniro ali za mod-

no muho, češ današnja mladina, ki je rasla v blaginji, se pač gre črnogledosti, ker jo je sram, da bi priznala, v koliki meri je bila in je še deležna blaginje, ki so jo ustvarili starejši. Vendar se mi zdi, da bi napravili s tem Edelmanu Jurinčiču krivico. Njegova grenkoba je pristno čustvo. O tem ni mogoče dvomiti. Vprašamo se lahko le, odkod izvira; kje so njeni vzroki. Najbrž v duhovni nezadostnosti.

Da ta pesimizem pri Jurinčiču ni moda, nam dokazuje tudi njegovo prizadevanje po kvaliteti. Jurinčič je eden izmed tistih redkih mladih pesnikov, ki pišejo korekten in celo lep jezik in pri katerih nimamo neprijetnih občutkov zaradi estetsko-jezičnih spodrsiljav. Tudi to nam je dokaz, da jemlje Edelman Jurinčič poezijo resno.

Želimo le, da bi se prikopal do vedrejšega pogleda na življenje.

fj

ZDRUŽITEV »OBALE« IN »SREČANJ«

Kakor poroča tednik »Primorske novice«, bo v bližnji prihodnosti verjetno prišlo do združitve dveh revij, ki izhajata na Primorskem, koprski »Obale« in novogoriški »Srečanj«. Ugotovili so, da sta obe reviji vsebinsko in tudi oblikovno precej podobno zasnovani, prvi korak k tej pobudi pa naj bi bilo večje sodelovanje obeh uredništev. Obe reviji bodo odslej pošiljali vseh naročnikom tako »Srečanj« kot »Obale«, med bralci bodo izvedli tudi anketo o združitvi, sčasoma pa naj bi prešli na enotno revijo. Uredništvo se bo delilo na dve delovni skupini, ki bosta izmenično pripravljali po eno številko nove, oziroma združene primorske revije.

UMRL JE LUCIJAN MARIJA ŠKERJANC

V torek, 27. februarja, je v Ljubljani iznenada umrl v 73. letu starosti znani slovenski skladatelj in dolgoletni profesor na Akademiji za glasbo v Ljubljani Lucijan Marija Škerjanc. Na glasbenem, pedagoškem in publicističnem polju je bil delaven do zadnjega. Strokovnjaki ga po njegovem umetniškem delu uvrščajo v tisto smer, ki je izhajala iz slovenskega izročila in je hkrati v novejši dobi prvič dosegla evropsko raven. Značilno je, da ni nikoli zašel v eksperiment, marveč je vedno uporabljal tradicionalne glasbene oblike, ki pa jih je solidno obvladal in z njihovo pomočjo ustvarjal tehtna ter po svojem zvoku moderno uglasena dela.

STALNO SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU

Otroci, veliki, stari in pa mali, se bodo v nedeljo številčno zbrali, da z Metko in Jankom bi zaplesali s tem Pusta veselo praznovali. Zato v dom Kulturni pohodite, si sedeže in mize preskrbite! Poskrbljeno za pijačo bo in ham ham na odru pa — vesel program.

V nedeljo, 4. marca, ob 15. uri

v Kulturnem domu v Trstu

Zabavni program na odru se prične ob 15.30

NOVE REVIE

Na knjižnem trgu sta se pravkar pojavili dve slovenski reviji oziroma mesečnika, ki izhajata v Trstu. Tako je pred kratkim izšla druga letošnja številka revije »Dan«, ki jo izdaja Založništvo tržaškega tiska.

Izšla je tudi »Mladika«, prva letošnjega letnika, v novi zunanji opremi in z nekaterimi manjšimi spremembami v samem uredništvu ter v vsebini.

Ekumenski zbornik »V edinosti«

Slovenski ekumenski svet je izdal nov ekumenski zbornik, ki nosi letnico 1972 in naslov »V edinosti«. Izšel je v Mariboru, a kot kraj izhajanja je navedena poleg Maribora tudi Ljubljana. Uredili so ga Stanko Janežič, Franc Perko in Jože Vesenjak.

Novi zbornik je posvečen prizadevanju za združitve katoličanov in pravoslavnikov, zato obravnava v glavnem pravoslavno krščanstvo. Na okrog 150 straneh najdemo precej resnično zanimivih člankov o raznih pravoslavskih Cerkvah — zanimivih predvsem zato, ker nam nudijo realistično in zaokroženo podobo današnjega stanja v njih. Urednika Perko in Janežič sta napisala obširno razpravo »Vzhodne Cerkve«, v kateri rišeta na splošno, kako so se oblikovale vzhodne Cerkve. V njej obravnavata naslednje teme: Katere so vzhodne Cerkve Na Vzhodu cvete sto cvetov, Vzhodni obredi, Razne veroizpovedi, Kako je prišlo do raznolikosti vzhodnih Cerkva, Spor med Rimom in Bizancem — ločitev med katoliško in pravoslavno Cerkvijo. Nato obravnavata posamezne vzhodne Cerkve, ki jih je mnogo več, kot si navadno predstavljamo. Zanimiva so zlasti poglavja, ki obravnavajo grško, rusko, srbsko, makedonsko, bolgarsko in romunsko pravoslavno Cerkve in to iz zgodovinske in današnje perspektive. Ta razprava obsega kar polovico zbornika in mu daje vrednost prave znanstvene publikacije.

Sledijo razni članki in krajše razprave. Anton Koren piše o pravoslavni duhovnosti, Janežič o smrti patriarha Atenagora, isti je prispeval tudi članka o smrti kardinala Tisseranta in o ekumeni-

zmu danes in jutri. V članku o ekumenizmu pravi med drugim: »Dejansko je edinost med kristjani res odvisna od nas vseh. Bolj kot teoretična razglabljanja je za edinost pomembno praktično medsebojno razumevanje v vsakdanjem življenju, to se pravi resnična ljubezen do vseh bratov in sestra, bližnjih in daljnih. Čimbolj dosledna hoja za Kristusom, dejansko življenje po evangeliju — to bo najprej, najbolj gotovo in tudi najtrdnjše zedinilo vse kristjane med seboj. Zato bi morala biti to naša prva skrb. Zopet pa je res, da ne smemo zane-mariti novenega sredstva, ki bi lahko edinost pospešilo. Čas nas kliče, da se vključimo v sodobno ekumensko gibanje in pri njem sodelujemo z vso iskrenostjo in dobro voljo, vsak po svojih močeh: s študijem in molitvijo, z govorno in pisano besedo, z vsakovrstnim delom.«

Članke o raznih ekumenskih vprašanjih in zadevah so napisali za ta zbornik tudi Alojz Trunk, Jožef Smej, Franc Kodila in Angel Kosmač, ki je prispeval članek »Ekumenska prizadevanja na Tržaškem«. Aktualno je zlasti njegovo ugotavljanje o prevelikem mrtvilo okrog Vzhodnega doma pri Svetem Ivanu. Na koncu prinaša zbornik opozorilo na novo knjigo Konrada Raiserja »Loewen 1971«, ki prinaša predavanja s študijskih tečajev komisije za vero in cerkveno ureditev, ter mnogo zanimivih kratkih poročil o dogajanju v pravoslavskih Cerkvah in o ekumenskem gibanju po svetu. Vsi članki v zborniku so napisani v lepi slovenščini, dodanih pa jim je tudi mnogo ilustracij, kar napravi knjižico še bolj prikopno.

DVE NOVI KNJIGI »SLOVENSKE KULTURNE AKCIJE«

»Glas Slovenske kulturne akcije« napoveduje dve novi knjigi Slovenske kulturne akcije. Njena redna knjiga za leto 1972 je avtobiografija rajnega prof. Ivana Dolence, ki bo imela 220 strani, 34 slik in 28 strani esejov o pisatelju, ki ga je napisal urednik knjige dr. Tine Debeljak. O tej knjigi pripominja Glas, da bo »izredno lep donesek k slovenski memoarski literaturi medvojne in povojnega časa, kot taka dokumentirana in nad vse aktualna.« Sredi leta pa bo izšla knjiga Franka Bükvičja »Ljudje iz Olšnice«. To je knjiga novel z motivi iz Prekmurja. Pisatelj je namreč Prekmurec živi pa v Združenih državah ter je že znan po obširnem romanu in novelah. Poleg tega Slovenska kulturna akcija tudi letos nadaljuje z izdajanjem revije »Meddobje«, ki izhaja četrtletno.

ŠPORT Tržaški pokal tudi letos v Zgonik

NAMIZNI TENIS - TRŽAŠKI POKAL

Krasova dekleta so tudi letos prepričljivo osvojila Tržaški pokal. Za naslov najboljša deželne ekipe so se potegovala štiri moštva: Julia, Ricreatori, Kras A in Kras B. V prvi ekipi Krasa so nastopale Milčeva, Vesnaverjeva in Rebulova, ki so brez težav prepričljivo osvojile vse razpoložljive točke. Edino tržaška Julia je našim dekletom nudila nekoliko odpora. Ekipa Krasa B pa je nastopila le, da bi si mlajše igralke nabrale potrebnih izkušenj. Tokrat smo lahko videli mlado Vlasto Stubeljovo, ki je prestala svoj ognjeni krst in ki je s svojo igro še kar zadovoljila. Drugo mesto je zasedla ekipa Julie, tretje pa Ricreatori.

Medtem ko so dekleta kmalu opravila ta tekmo vanja, se fantje še vedno borijo za kvalifikacije v finalni del Tržaškega pokala. Nabrežinski Sokol še vedno vodi brez poraza in vse kaže, da bodo Ukmar in tovariši tudi letos najresnejši kandidati za lov riko najboljših tretjekategorikov. Danes čaka naše fante odločilna tekma s tržaškim CUS, ki bo odločala o podelitvi prvega mesta. Radović, Pertot in Ukmar se bodo pred domačo publiko pomerili z bolj izkušenimi Tržančani, ki pa so jim v prvem delu prvenstva klonili.

VII. ZIMSKE ŠPORTNE IGRE

V toplem vremenu

Pri Sv. Antonu, nedaleč od Trbiža se je v nedeljo srečalo nad 120 najmlajših zamejskih smučarjev, ki so se potegovali za naslove najboljšega. SPDT je letos končno imelo srečo z vremenom, saj je na trbiških pobočjih sijalo krasno sonce, da so se lahko tudi gledalci naužili toplega, skoro pomladanskega sonca. Najmlajši dečki in deklice so se pomerili v šestih kategorijah in tokrat je levji delež točk odneslo društvo Cankar, pred openskim Poletom. Na splošno smo opazili precejšen napredek pri »starejših«, začetniki od petega do sedmega leta pa so dokazali, da že kar zadovoljivo obvladajo prvine smučarske umetnosti. Naše planinsko društvo se je ponovno izkazalo z nadvse hvalevredno pobudo, ki med našo širšo publiko žanje veliko odobravanja. Mislimo, da je zlasti s tečajji za začetnike SPDT na enem prvih mest v pokrajini in da zna z dobro organizacijo obdržati v svoji sredi veliko število otrok, ki bi sicer vadili v tujem okolju.

Zmagovalci posameznih tekem: Baby sprint — deklice: Tamara Pahor dečki: Mitja Bavcon; miške: Kristina Tomšič in Vekjet Tanja; miški: Andrej Don; medvedke: Makri Milič; medvedki: Marko Mesesnel.

Lestvica po društvih: 1. Cankar, 2. Polet, 3. Kontovel, 4. Gorica, 5. Škamperle, 6. Breg, 7. Sokol, 8. Planika, 9. Vesna.

ODBOJKA: ŽENSKA B LIGA:

»Plavim« je tokrat šlo od rok

VIGNONI - BREG 0:3

Brežanke so v nedeljo na tujem igrišču osvojile dve pomembni točki. Domačinke, ki sodijo v trdno sredino lestvice, so se predstavile na igrišču precej okrnjene, prepričane v zmago, saj so v prvem delu prvenstva z lahkoto odpravile Dolinčanke. Pavletičeva in ostale pa so končno zaigrale, kot znajo, in zavedajoč se važnosti izida dale prav vse iz sebe. Že prvi niz je dokazal, da bo »plavim« tokrat šlo od rok, v drugem setu so zato nekoliko popustile in dovolile, da so domačinke zbrale nekoliko več točk. Že naslednjem delu igre pa so naše predstavnice ponovno zaigrale umirjeno in vsak up deklet iz Brescie je šel po vodi. Za obstanek bo torej odločilno srečanje z goriškim AGI-jem, ki bo v nedeljo v dolinski telovadnici. Gori-

čanke so namreč premagale ekipo Primavera, ki se da sameva na koncu lestvice. Prepričani smo, da bodo izkušene Brežanke dale v najvažnejši tekmi vse od sebe in da bo tudi domača publika pripomogla k rešitvi, ki se je zdela že skoro nemogoča

Medla igra Borovk

BOR - LIBERTAS BRESCIA 1:3

Borovke so v soboto pred domačimi navijači klonile slabši ekipi Libertasa. Tokrat so Drasičeve varovanke igrale precej medlo in zlasti prestrežanje servisov jim je delalo težave, tako da niso mogle primerno graditi igre. Rešile so se le v prvem nizu, ko so gladko strle odpor nasprotnic. V nadaljevanju igre pa so se gostje vrgle v napad in z veliko zagrizenostjo prevzele pobudo v svoje roke. To je povsem zmedlo naše predstavnice, ki v zadnjem času igrajo precej medlo, obenem pa je dalo novih moči nasprotnicam, ki so z lahkoto odnesle dve nepričakovani točki. Kljub porazu pa se položaj na lestvici ni spremenil, saj naše igralko životarijo na račun dobrih rezultatov v prvem delu prvenstva.

MOŠKA C LIGA:

Sodnik še pripomogel k porazu

SCAIOLA - KRAS 3:2

V odločilni tekmi proti neposrednemu tekmeču za rešitev so zgoniški fantje klonili in s tem postavili v dvom obstanek v ligi. Tokrat pa je bil poraz

»rdečih« povsem nezaslužen, saj je tekmo popolnoma pokvaril sodnik, zlasti stranski. Kraševci so igrali v neprimerni telovadnici, ki je bila absolutno pretesna in v kateri je bilo poleg tega še precej publike, ki je ovirala igro. Za nameček pa so nalezli na stranskega sodnika, ki si je po vsej verjetnosti hotel »pridobiti« domačine in s svojim osebnim tolmačenjem odbojgarskih pravil povsem onemogočil vsako pobudo Zgoničanov. Zalostno je predvsem dejstvo, da je našim igralcem napovedal piskanje vsake žoge in to namero je mož s piščalko tudi uresničil. Res je sramotno, da odbojgarska zveza pošilja na tekme, ki odločajo o napredovanju ali izpadu tako nesposobne sodnike.

Po tem porazu je položaj naše najboljša ekipe precej kritičen, čeprav ni brezupen. Upamo, da bodo v nadaljnjih dveh kolih Kraševci zaigrali, kot znajo, in se rešili!

ketna

—0—

STALNO SLOVENSKO GLEDALIŠČE V TRSTU

Kulturni dom

Ted Whitehead

ALFA BETA

Prevod: DUŠAN TOMŠE

Scena in kostumi: EDVARD ZAJC

Režija: MARIO URŠIČ

Gospod Elliot — Silvij Kobal

Gospa Elliotova — Lidija Kozlovičeva

V petek, 9. marca, ob 21. uri za ABONMA RED A premierski

Sodobno kmetijstvo

Deželni zakon za razvoj vinogradništva poteče v kratkem

Potem, ko daljše razdobje ni bilo denarja za prispevke namenjene novim vinogradniškim nasadom, oziroma obnovi starih, je prejšnje dni završalo v vinogradniških krogih povsod v deželi. Deželni zakon za razvoj vinogradništva bo namreč prenehal veljati konec aprila in ne kaže, da bo prišlo do novega tako hitro. V podaljšanje starega deželnega zakona št. 29 ni kmetijska komisija Evropske gospodarske skupnosti hotela privoliti. Danes kot danes pa ni mogoče napovedati, ali bo v prihodnosti sploh prišlo do takega podobnega zakona. Vsekakor je gotovo, da bo morebitni novi zakon zelo omejevalen, bodisi ker bodo podeljevali prispevke samo za obnovo starih vinogradov, mogoče samo v področjih z zaščitenim poreklom vina, bodisi da bodo prispevki omejeni na zadrage ali združenja vinogradnikov. V takem položaju so deželni organi skušali narediti, kar je bilo mogoče, t.j. na hitro so določili precejšnjo vsoto denarja za nove vinogradniške nasade. Razpoložljivi denar je mogoče izkoristiti le marca in aprila (prošnje bodo kmetijska nadzorništva sprejemala verjetno samo do 10. aprila). Nadzorništva ne držijo rok križem, saj se vrstijo predavanja v pospešenem ritmu po ozemlju celotne pokrajine. Upamo, da se naši vinogradniki ne bodo prepozno odločili, kajti to je, zgle-da, zadnja priložnost, da pride naše vinogradništvo do prispevkov v tej obliki.

Kaj predvideva deželni zakon?

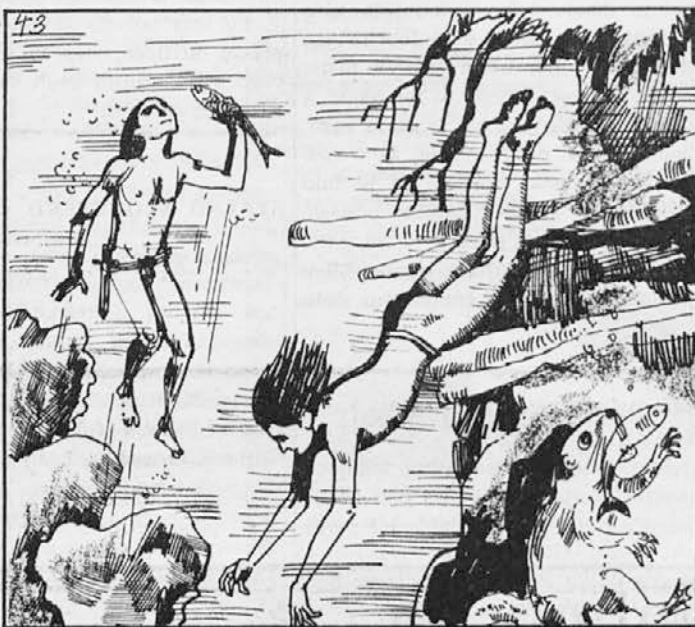
Deželni zakon za razvoj vinogradništva je zelo preprost zakon, saj je dostopen vsem kategorijam vinogradnikov (čistim kmetom, polkmetom in nekmetom), dokumentacija, ki jo je treba predložiti skupno s prošnjo (ki jo napišejo kar na področnem kmetijskem nadzorništvu) je minimalna — le posestni list in map-

ni izvleček. Edini pogoj, ki ga zakon postavlja, zadeva površino novega vinograda (na Tržaškem 500 kv. metrov, v ravninskem območju dežele pa 2000 kv. m). Rok za izvedbo del traja navadno eno leto od odobritve prošnje, t.j. od dneva, ko kontrolni organ odobri deželni dekret. To pomeni, da imajo vinogradniki, zlasti če se poslužijo možnosti, da podaljšajo rok za izvedbo del, navadno dve zimi na razpolago — seveda najmanj eno. Ni torej upravičen strah nekaterih, ki negodujejo nad kratkim rokom oziroma ki pravijo, da je zdaj prepozno. Vsi vinogradniki imajo najmanj eno, če potrebno, tudi dve sezoni na voljo. V takem obdobju je možno preurediti, obnoviti, oziroma na novo posaditi precej vinogradniške površine. Odveč je tudi bojazen, da predpisujejo kmetijska nadzorništva le določene vrste trt in določene razdalje med vrstami. To so vendar ukrepi, ki so jih sprejeli prav v korist vinogradnikov, saj je le z zmanjšanjem števila sort po naših vinogradniških okoliših možno priti do bolj poenotenega pridelka in tako dobiti za določeno področje razmeroma isto ali vsaj zelo podobno in s tem tipično vino. Da pa je treba trte saditi v določenih vrstnih razdaljah, pri nas najmanj 1,50 m narazen, je tudi razumljivo, če vemo, da trte potrebujejo določeni življenjski prostor. Čim večji je ta prostor, tem večji in boljši je pridelek. Za Tržaško pokrajino so predpisane naslednje sorte: za bele domača grganka, gle- ra ali prošek, domača in ronška malvazija, sauvignon ter sivi pinot, za črna pa refošk in merlot. Dopustno pa je saditi še nekatere druge sorte, vendar v soglasju s področnim kmetijskim nadzorništvom. Predvideni prispevek znaša 50 odst. od dopustnih izdatkov, katerega izplača deželna uprava po pregledu del.

22

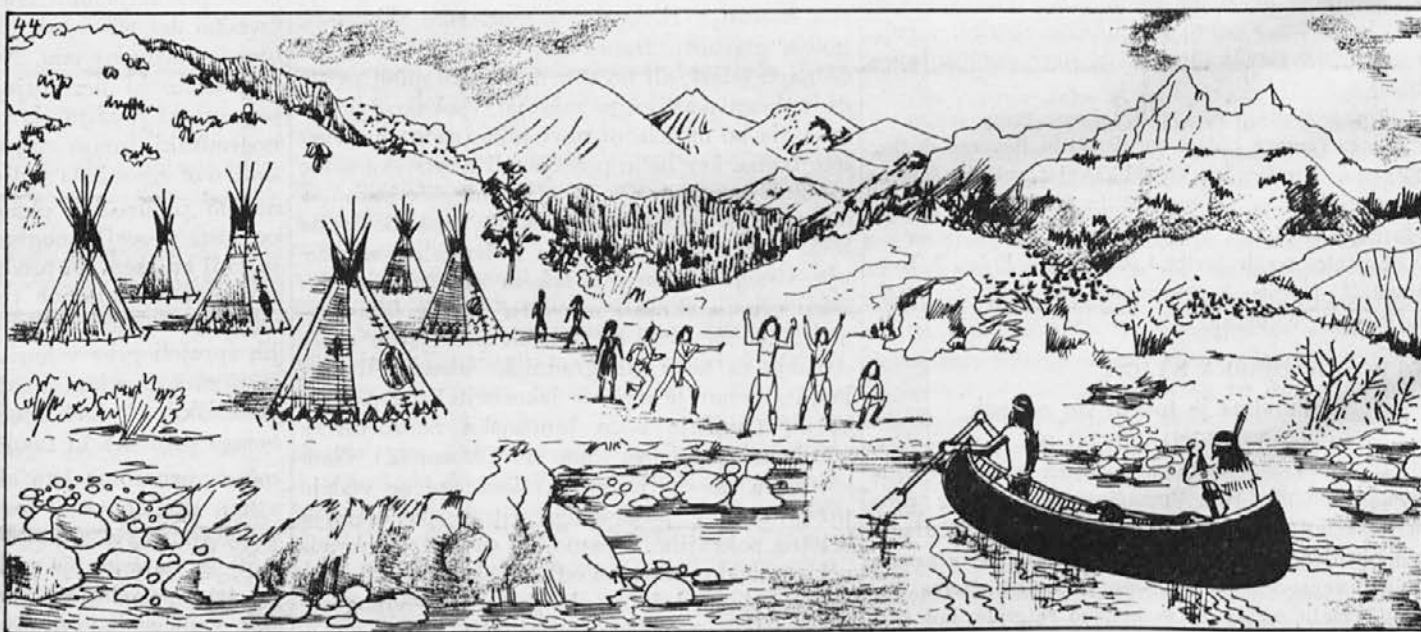
Po Conradu Richterju
prireja Olga Ratej, riše Melita Vovk-Štih.

43. Ostala sta ves dan in še naslednji dan in še kak dan. O tej sreči sta bila sanjarila še kot otroka v domačem vigvanu: o sreči popolne prostosti, ki ni imela ne konca ne kraja. Gozd jima je velikodušno dajal, kar sta si pozelela, samo roko je bilo treba stegniti. In nobenega strogega očeta ni bilo blizu, da bi jima trosil nauke. Zdaj sta bila končno sama svoja gospodarja, odrasčajoča v raju. Ponoči sta videla v gozdu vse tisto, kar je videla divjačina. In go sta z odprtimi očmi plavala pod vodo sta spoznala vse, kar je poznal bober. Nihče ni stal med njima in

življenjem. Sprejemala sta svoje veselje, svojo hrano neposredno iz rok življenja. Igrala sta se, si z mokrimi in pepelnatimi prsti pullila odvečne lase na sencih in nikamor se jima ni mudilo. Vse kar sta želela, se jima je sproti izpolnjevalo. Zdelo se je, kot da se ti dnevi ne bodo nikdar iztekli. Naj sta še tako želela ostati pa sta nazadnje vendarle morala naprej. Zaradi staršev, ki so bili gočovo zaskrbljeni, saj je minil »mesec, ko se srna rdeče obarva« in je prišel že »mesec medonosnih čebel«. Kmalu bo tu »mesec mlečne koruze«. Treba se je bilo posloviti.

44. Še zadnji ovinek in zagledala sta domačo vas. Modrikast dim se je sukljal iznad skorjastih streh, mer kočami so begale znane postave, sonce je metalo dolge sence po trati. Vse je bilo tako, kot si je bil Beli sin predstavljal v sanjah, vendar še mnogo lepše. Stisnilo ga je okoli srca, ki je divje razbijalo. Vse mla-dlo je drlo na kup. Od daleč in blizu so ju pozdravljali vznemirjeni kriki, fantje so dvigali roke, dekleta so se hihitala. Potegnili sta kanu na breg in zadržano odgovarjala, saj sta se zavedala, da nista več dečka, ampak resna moža in lovca, ki se vračata domov z dolge poti. Z odmerjenim dostojanstvom sta pobrala

svoje reči in se počasi vzpela po bregu, trudeč se, da ne bi pogledala v levo in desno večkrat, kot pa je bilo nujno potrebno. Pred domačimi vrati je stala mati in njene oči so bile svetle kot zvezdi. Mečkala si je ogrinjalo, da bi skrila trepet rok, toda potem je stopila vstran, da je lahko sin najprej pozdravil očeta. Oče je negibno stal v ozadju koč. Niti trenil ni, ko se je zagledal v sina. Tudi njemu so se smehljale samo oči, ko ga je objel. »Elke! Si živ! In si se vrnil domov, da bi ostal z nami?« je izdaval oče.

B
E
L
I
S
I
N